

Očuvajmo šume!

Šume u Hrvatskoj rastu na 2,5 milijuna hektara i u njima je oko 300 milijuna tona drva. Hrvatske šume staništa su raznovrsnoj divljači i pticama. U njima žive srne, veprovi, zečevi, lisice, pa i medvjedi i vuci. Ljepotu šume upotpunjuju i raznovrsni šumski plodovi kao što su šumske jagode, maline, kupine i borovnice, te ljekovito bilje i gljive. Šume imaju važnu ulogu u očuvanju tla i vode, u održavanju biološke raznolikosti flore i faune. Biljni i životinjski svijet opstaje u prirodnoj ravnoteži i uskoj međusobnoj povezanosti. Shvaćamo li koliko veliko bogatstvo imamo?

Razvijene su zemlje Europe i Amerike zbog uskih interesa pretjerano eksploitalirale i onečistile okoliš. Pitku vodu već odavno uvoze, teško proizvode zdravu hranu. U SAD-u se svakih 5 sekundi posječe 40 m² šume, a svake godine uništavaju se milijuni hektara tropskih šuma. Od 1996. do 1983. god. 38% amazonskih šuma uništeno je i pretvoreno u pašnjake (mesna industrija). Pogrešku su uvidjeli prekasno. Preostale šume su zaštitili kao parkove sa strogim pravilima korištenja; nije dopušteno sjeći drveće, nije dopušteno brati plodove i cvijeće, ne dopušteno je ložiti vatru, kao i kretati se izvan staza. Zaštitili su divlje životinje; odstrijel je minimalan, a cijena lova iznimno je visoka. Unatoč tome, teško uspijevaju obnoviti brojnost divljači.

Pitanje je hoćemo li i u našim krajevima počinuti istu pogrešku?! Sačuvajmo prirodne ljepote kao ekološki čista područja i učinimo ih dostupnima dobronamjernima iz Europe i svijeta. Europski stručnjaci drže da su šume u Hrvatskoj najbogatije autohtonim vrstama i visokom kvalitetnom ekosustava. *Hrvatske su šume najvrijednije šume u Europi.* Prema nekim istraživanjima šume godišnje troše 15,5 Mt CO₂ iz zraka, a stvaraju 31 Mt kisika, te zadržavaju 100 Mt prašine. Pod šumom i šumskim zemljištem je 36% državnog ozemlja Republike Hrvatske. Najveći šumski bazen je u Spačvi. Nalazi se u području rijeke Spačve i Studve u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Površina bazena iznosi 39,789 ha na našem teritoriju, a širi se na vojvođansku stranu i ukupno čini 51.592,92 ha. To je izuzetno veliki pošumljeni prostor, s dominantnim i iznimno važnim drvetom – hrastom lužnjakom. Šume hrasta lužnjaka zauzimaju dolinski krajolik bogat podzemnim vodama i dotokom površinskih voda, što je vrlo važan čimbenik. Drvo hrasta lužnjaka je vrlo osjetljivo; ne trpi previše, a ni premalo vode. Izgradnjom nasipa na rijeci Savi 1932 god. uskraćen je dotok vode šumskim kompleksima. Posljedica je isušivanje. Opasnost od sušenja za šume hrasta lužnjaka postoji i danas. Prostornim planom Republike Hrvatske predviđen je kanal Dunav-Sava projektiran na potezu sjeve-

roistok-jugozapad. Zasijecanjem duboko u teren prekinuo bi se tok podzemnih voda koje opskrbljuju spačvanske šume. Posljedica ovakvog vodotehničkog zahvata bila bi sušenje šumskog drveća, i to gospodarski najvažnije vrste – hrasta lužnjaka. Druga prijetnja opasnost za šume hrasta bila je izgradnja autoceste Zagreb-Beograd. Godine 2004. započela je izgradnja autoceste od Županje do Lipovca i granice sa Srbijom. Tom je prilikom radi proširenja postojeće dvosmjerne ceste kroz spačvanski bazen posječeno 30 m šume za sjeverni krak i 15 m šume za južni krak. Došlo je do presijecanja puteva prolaska divljači, a budući da to nepovoljno utječe na šumske ekosustave, u projekt je uključen je i plan izgradnje paralelnih puteva za divljač u duljini od 10 km. Od opasnosti narušavanja ekosustava u ovim područjima prijetje i pređuboki kanali, slijevajuća voda s njiva zbog uporabe pesticida i umjetnih gnojiva. Prerada drveta jedna je od glavnih privrednih grana u ovome kraju, Vukovarsko-srijemskoj županiji. Još u doba Rimskog carstva, pojavom prvih naselja na ovom prostoru započela je eksploatacija hrastove šume, bez organizirane sječe. To je bilo vrijeme kada je čovjek potpuno nepromišljeno ozlijedio šumu, ne pojmivši da je svako stablo sveto, svako drvo toplina doma, postelja na kojoj spava, drvo koljevke, prijateljski hlad i štiti od vreline ljetnog sunca. U 18. st. najvažnija djelatnost postaje izrada dužica za bačve. Hrastove dužice izvozile su se u Francusku, Italiju, Njemačku, Ujedinjeno Kraljevstvo gdje su se sastavljale u bačve za čuvanje vina. Od 1861. god. do 1901. god. samo za francuske dužice posječeno je 17,2 milijuna m³ hrastovine. Krajem 19. st. i početkom 20. st. drevna prerađivačka privreda doseže najveći opseg. U našoj se zemlji u šumama smjestilo čak 18 pilana, čime se smanjuju troškovi prijevoza. "Sretan je onaj narod koji zna cijeniti što je šuma", davno je spoznao Josip Kozarac. Zato racionalno gospodarimo našim šumama, jer u njima leži bogatstvo prirode, kao i potencijal za razvoj lovskog i izletničkog turizma u nacionalnim i europskim okvirima. Poduzmimo sve, ali baš sve da očuvamo hrvatske šume! Poduzmimo sve da zaštitimo naše šumsko blago i zaustavimo sve prijetnje narušavanju ekosustava.

Tekst i snimak: Nikolina Jurković